

Hjärnvägen

Viktiga signaler i Båstad

Trevlig helg!

önskar Järnvägsskolan

Verksamhetsåret 2011 har varit ett händelserikt år för både entreprenad- och utbildningsmarknaden. För skolans del kan vi konstatera att svängningarna i branschen är påtagliga. Från att ha haft ett rekordår 2010,

har vi nu upplevt ett 2011 där efterfrågan på utbildning inom det bantekniska området varit begränsad. Detta har naturligtvis satt sina spår i verksamheten och olika flexibla insatser har krävts för att växla in på andra områden som kan generera nya affärer.

Arbetet med att avskilja skolan från Trafikverket har pågått under 2011. Det har framkommit många juridiska aspekter som visat att det tänkta angreppssättet för en avskiljning inte var möjlig. Vi arbetar därför vidare med andra kreativa försök till en avknoppning och om allt går i lås denna gång kan det komma att ske under 2012.

Upphandlingen för Arbetsförmedlingens köp av arbetsmarknadsutbildning har genomförts under året. Till vår stora glädje vann vi kontraktet inom signalteknik och banteknik. Vi ser fram emot att ta oss an uppdraget - att leverera mer kompetens till järnvägsbranschen.

Skolans och VTI's samarbete med att utveckla en loksimulator har varit lyckad. Under åren 2011-2014 kommer ett EU-projekt att tilldela FUD-medel (utvecklingspengar) till VTI för vidare utveckling av simulatorer med kopplingar till ERTMS.

Under 2011 hade vi också förmånen att delta på Elmia-mässan med en, i vårt tycke, lockande monter. Många kontakter knöts och vi kommer att följa upp dessa och förhoppningsvis kunna skapa flera nya affärer.

Vi tackar våra kunder och affärsintressenter för det gångna året och önska alla en riktig God Jul och Gott nytt år!

Jan Nilsson, skolchef

Nytt avtal med Arbetsförmedlingen

Järnvägsskolan har tecknat ett nytt avtal med Arbetsförmedlingen. Avtalet omfattar utbildningar inom de signaltekniska och bantekniska områdena.

Inom det bantekniska området finns också möjlighet att avropa påbyggnadsutbildningar till växelbyggare och/eller termitsvetsare.

Arbetsförmedlingen kommer att välja ut deltagare till den inledande yrkesintroduktionen. Därefter ska Järnvägsskolan och järnvägsentreprenörerna tillsammans göra ett urval av de personer som bedöms vara lämpliga för fortsatt järnvägsutbildning.

Utbildningen består av kurser som genomförs på Järnvägsskolan varvat med praktikavsnitt ute på entreprenörsföretagen. Första kursomgången med 12 signaltekniker och 12 bantekniker börjar i januari 2012.

Gränslöst samarbete

Utländska förvaltningar och företag inom järnvägsbranschen vänder sig gärna till Järnvägsskolan för erfarenhetsutbyte, utbildningsuppdrag och konsultation för utbildning på järnväg. Under hösten har flera samarbeten ägt rum. Bland annat kan nämnas att:

Indonesien är på gång att bygga upp en statligt ägd skola som ska leverera kompetens till både infrastruktur och operatörer. Efter att ha besökt ett flertal länders järnvägsskolor fastnade man för Sveriges modell som är känd för mycket praktik, varvad med teori. Järnvägsskolan anordnade en utbildning för 18 deltagare. De utbildades främst i hur man tar fram en utbildning med analys, målsättning, olika metoder med mera. I utbildningen ingick också en hel del järnvägsteknik.

Under hösten har representanter för den **angolska** järnvägen besökt Järnvägsskolan. De önskade få hjälp med en inledande inventering av deras kompetensbehov och efterföljande utbildningar. Diskussionerna kring uppdraget fortsätter under vintern.

Diskussioner kring ett utbildningsprojekt pågår med ett företag från **Litauen**. De planerar att utbilda sin personal inom bland annat kontaktledningsteknik. Tanken är att de sedan ska hyra ut personal till svenska entreprenörer.

Den första kursveckan för **Nordisk Elteknisk Ingenjör Utbildning - NEIU** har ägt rum i Ängelholm. I juninumret av Hjärnvägen kan du läsa mer om utbildningen.

”Det är väldigt roligt att Järnvägsskolan uppmärksammas runt om i världen och att vår utbildningsmodell är ett föredöme för många. Vi tror stenhårt på att rätt kompetens ger en bättre järnväg och länder runt om i världen är uppenbarligen inne på samma linje”, säger Jan Nilsson skolchef.

Ständig förbättring

Kurserna som Järnvägsskolan erbjuder måste vara uppdaterade och motsvara det aktuella regelverket. Bidragande för arbetet är att hålla täta kontakter med de som skriver dessa regler.

Utbildningarna som rör spårväxlar sattes ”under luppen” när Trafikverkets Spårväxelgrupp besökte skolan för att beskriva nyheter och viktiga punkter för just spårväxlar. Från skolan medverka-

de både utvecklingsansvariga och berörda lärare. Det blev en bra dialog med synpunkter efter varje mötespunkt. Medverkande från skolan berättade om utbildningarna inom spår-

växelområdet och diskuterade kompletteringar som ska göras, bland annat för nya spårväxelkomponenter.

”Ett mycket bra forum för att försäkra sig om att våra utbildningar är uppdaterade och att kursinnehållet motsvarar de dagsaktuella regelverken och föreskrifterna”, säger Gustav Lindström utvecklingsansvarig på skolan.

Guido Gustafsson

SÄKRA SIGNALER

— viktigt för branschen

Järnvägsskolan genomför seminariet på uppdrag av Trafikverket. Skolan är även moderator och den som tar fram ett förslag till provet för SISÄ-kontrollanterna.

Guido Gustafsson arbetar inom avdelningen Teknisk säkerhetsstyrning på Trafikverket. Avdelningen är också initiativtagare till seminariet.

Det styrande regelverket är bra, men behöver uppdateras med jämna mellanrum. Dels för att anpassas efter nya anläggningstyper och nya arbetsmetoder, men också för att säkerställa arbete som utförs i anläggningar som är i drift. Guido berättar att i Sverige är SISÄ-kontrollantens arbete individstyrt, det vill säga man arbetar med de anläggningar man känner till och har ett av Trafikverket utfärdat behörighetsbevis för. Själva provet som SISÄ-kontrollanterna gör avser övergripande delar i en signalanläggning. Timo Wähländer arbetar på samma avdelning och medverkade på seminariet. "Jag har fått med mig massor av bra input till det fortsatta arbetet med de styrande dokumenten."

Agendan fylldes bland annat med information från Trafikverket om nyheter i de styrande dokumenten och respektive företags information om sina interna rutiner i SISÄ-arbetet.

Dessutom går deltagarna grundligt igenom olika tillbud som inträffat under året och analyserar orsaken till varför tillbudet har hänt och hur man ska agera för att det inte händer igen. Resultatet från diskussionerna kring bra och mindre bra erfarenheter bidrar till utveckling av regelverket. För att vidga vyerna och få insikt i hur andra verksamheter arbetar med liknande frågor, medverkade i år motsvarande SISÄ-fortbildare från Norge. I Norge är arbetet, liksom i Sverige, individstyrt men kontrollantproven avser specifika anläggningar, alltså mer detaljstyrt. I Norge har man valt att myndigheten, Jernbaneverket, agerar SISÄ-fortbildare och är de som genomför proven för kontrollanterna.

"De här dagarna är oerhört viktiga i vårt arbete med att upprätta och uppdatera de styrande dokument för SISÄ-arbetet. Vi inom myndigheten får ta del av entreprenörernas verklighet", berättar Guido.

Vem blir SISÄ-kontrollant?

För det första måste personen ha en gedigen signalkännedom och ett stort intresse för arbetet. Det ska vara ett eget val och man ska tycka att jobbet är roligt. Det krävs också en ordentlig och bred utbildning som följs upp med arbets-

Timo Wähländer

Mats Olsson från Infranord är en mycket nöjd kursdeltagare. "Trots pengar och konkurrenssituationen på järnvägen är alla vi på seminariet överrens om att vi ALDRIG får "tulla" på säkerheten. Det får vi också stöd för av Trafikverket", säger Mats.

livserfarenhet. SISÄ-kontrollanten genomgår årligen en SISÄ-fortbildning och därefter ett prov som Järnvägsskolan tagit fram gemensamt med de entreprenörer som deltog på seminariet. Han eller hon certifieras av Trafikverket för att kunna fortsätta sitt arbete. Kompetens är A och O – det får inte ske tillbud på grund av bristande kompetens.

För att tågtrafiken ska kunna köra på spåret är det viktigt att signaltekniken fungerar. För att säkerställa detta, utbildas så kallade SISÄ*-kontrollanter. SISÄ-kontrollantens arbetsuppgift är att, efter ingrepp i signalanläggningar, utföra kontrollbesiktning innan trafiken släpps på igen. Fortbildningen av SISÄ-kontrollanter kan genomföras av Järnvägsskolan, men vanligtvis genomförs den av en så kallad SISÄ-fortbildare på det egna företaget.

SISÄ-fortbildare från entreprenörsbranschen möttes i Båstad för två obligatoriska och intensiva seminariedagar. Syftet var att planera kommande utbildningsperiod och ge tillfälle till insyn i styrning av kontrollbesiktningsverksamheten. Under dagarna utbyttes också erfarenheter mellan deltagarna från både entreprenörer och myndighet.

SISÄ*) = signalsäkerhet

Ett lyckat Nordic Rail

Järnvägsskolan var en av många utställare på årets stora järnvägs-mässa - Nordic Rail. Besökarna tittade in i montern, körde lokförarsimulator, letade information i "snurran" på en touch-screen, tävlade, intog förfriskningar, men framför allt knöts det kontakter. "Det var mycket roligt att, på ett och samma ställe, möta så många som var intresserade av vår verksamhet", säger Stellan Jönsson chef, Marknad & Utveckling på Järnvägsskolan.

Liksom tidigare år bussades de blivande järnvägsingenjörerna och järnvägsteknikerna från Järnvägsskolan upp till mässan. Många företag hade i år anpassat sitt mässkoncept så att de kunde ta emot elevernas jobbförfrågningar på plats.

Överst syns den entusiastiske järnvägsingenjören Anders Jönsson. Under honom Järnvägsskolans monter, elever vid skolan och en deltagare i Järnvägsskolans interaktiva tävling om hur man bygger en växel.

Transportforum 2012

På Transportforum i Linköping den 11-12 januari deltar Järnvägsskolan med en egen session under rubriken "Kompetenskrav i järnvägsbranschen?" Syftet med sessionen är att lyfta frågan om kompetens på järnvägen och vad bristande kompetens kan leda till. Sessionen genomförs den 11 januari kl. 13.00-15.00.

Branschen värvar nya medarbetare

Årets arbetsmarknadsdag på Järnvägsskolan, där konsulter och entreprenörer mötte de blivande järnvägsteknikerna och järnvägsingenjörerna, var mycket givande. Rekordmånga företag hade i år anmält sitt intresse för evene-

manget, hela 24 stycken. Med åren har evenemanget utvecklats till en etablerad mässa med ett gott renommé. Företag och elever knyter kontakter som ofta innebär framtida arbetsmöjligheter.

Miljöpartiet till skolan

Riksdagsledarmöter är nyfikna på hur kompetensförsörjningen inom järnvägs-

kring kompetensförsörjning till branschen, om marknaden har rätt kompetens för utförda

Fr v Stellan Jönsson, Annika Lillemets, Karl-Otto Rosenqvist Stina Bergström och Jan Nilsson.

arbeten och även funderingar kring avregleringen på järnvägen, stod högt på agendan. En del av frågorna slussades vidare till Trafikverket centralt, men mycket diskuterades på plats. "Vi hade ett mycket intressant möte där man får uppfattningen att det politiskt finns meningsskiljaktigheter inom de olika partierna", säger Jan Nilsson skolchef på Järnvägsskolan.

Den nya hemsidan förenklar för besökaren med kortare sökvägar och färre klick. Närvaron på Facebook ökar förhoppningsvis dialogen med kunder, studerande och samarbetspartners. Välkommen att följa Järnvägsskolan på nätet!

NOTISER

Skolan på nätet

Du har väl uppmärksammat att www.jarnvags-skolan.se har fått ett nytt utseende. Dessutom finns skolan med på Facebook.

Den nya hemsidan förenklar för besökaren med kortare sökvägar och färre klick. Närvaron på Facebook ökar förhoppningsvis dialogen med kunder, studerande och samarbetspartners.

Välkommen att följa Järnvägsskolan på nätet!

Kompetenskrav ses över

Transportstyrelsens seminarium "Kompetenskrav för drift och underhåll samt nybyggnation av väg och järnväg" ägde rum den 2 november. Ett 50-tal deltagare från hela väg- och järnvägsbranschen, däribland Järnvägsskolan, deltog. Seminariet handlade om Transportstyrelsens uppdrag att undersöka vilka kompetenskrav de ställer och bör ställa vid drift, underhåll och nybyggnation av väg och järnväg. Resultatet från seminariet är mycket intressant och kan komma att påverka Järnvägsskolans arbete och utbud.

B

Avsändare: Trafikverket Järnvägsskolan,
Box 1262
262 24 Ängelholm

Har du ändrat adress, bytt avdelning eller
är du inte adressaten på etiketten här?
Hör av dig för uppdatering!

Landet med två ånglok, men ingen järnväg

*En reseskildring av Lars Olov
Karlsson, tidigare museiintendent
på Sveriges Järnvägsmuseum i
Ängelholm.*

Sommaren 2011 besökte jag
Island. Varför - undrade
mina vänner, där finns väl
ingen järnväg? Nej visser-
ligen inte, men det finns två ånglok och de
lyckades jag hitta. Sen finns det många andra
anledningar att besöka detta land. Naturen är
fantastisk, det är mycket att titta på och det
bjuds på god mat och dryck. Att sen språket är
totalt obegripligt är en annan sak. Ta bara ordet
för toalett, snyrting, det kan skapa panik hos
vem som helst. Men, språket är inget större pro-
blem eftersom alla islänningar pratar engelska.

Hur är det då med järnväg på Island? Ja, nå-
gon järnväg för allmän trafik har aldrig funnits
på ön, även om det då och då har diskuterats.
Men spår och tåg har funnits. Den första var en
bana som användes 1913 - 1928 vid byggandet av
Reykjaviks hamn. Den ledde från ett stenbrott, i
närheten av den idag så populära och roterande
restaurangen PärLAN, ned till hamnen. Totalt lär
det ha funnits cirka 12 kilometer spår.

Banan trafikerades av två ånglokomotiv som
hade hämtats från Danmark. Det båda loken,
PIONER och MINÖR var tillverkade i Tyskland

Lars Olov Karlsson

*132 MINÖR står uppställt ungefär där järnvägen en
gång gick i hamnen.*

1892. Efter hamnbyggets färdigställande blev
de stående och med tiden har de båda blivit
museiföremål. PIONER står inomhus på fri-
luftsmuseet Arbær i stans utkant. Det är ett fint
museum dit många äldre byggnader har flyttats
från Reykjaviks centrum. MINÖR står uppställd
ute i hamnen där banan en gång gick.

Men det har funnits fler järnvägar på Island. I
samband med ett tunnelbygge användes i början
av 2000-talet en järnväg med diesellok för sten-
transport. Loken kom bland annat från svenska
GIA i Grängesberg, men har sedan återtagits till
Sverige och är nu till salu. På den här järnvägen
inträffade 2004 Islands enda järnvägsolycka då
ett tåg körde in i en vagn. Skadorna blev inte
stora.

Men spårssystem på riktigt då? Det diskuteras
och idéer finns om en modern spårväg mellan
Reykjavik och den internationella flygplatsen,
Keflavik. Den som lever får se, kanske en dag...

Järnvägsskolan
Box 1262
262 24 ÄNGELHOLM
TEL 0431 - 44 20 20
www.jarnvagsskolan.se

Hjärnvägen december 2011

Tidningen utkommer med fyra nummer om året.

Ansvarig utgivare: Jan Nilsson.

Redaktion: Kristina Jacobsson, Jan Nilsson, Malin Nyman och Eva Runfjord.

Layout och produktion: Eva Runfjord. **Tryckeri:** Trydells AB.

Har du frågor, synpunkter eller vill ha eget/ytterligare exemplar, är du
välkommen att kontakta Kristina Jacobsson eller jarnvagsskolan@trafikverket.se

